

Warszawa, 08.04.2025 r.

Zamówienia publiczne w projektach dofinansowanych ze środków UE

Zasady kwalifikowalności w perspektywie finansowej 2021-2027 zostały określone w dokumencie:

- ✓ **Wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 (zwane dalej „Wytycznymi”)**

Podstawa prawna:

Wytyczne zostały wydane na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. poz. 1079).

UWAGA! Zmienione Wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 z 14 marca 2025 r. są stosowane od 25 marca 2025 r.

Dokument jest dostępny na stronie:

<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/wytyczne-dotyczace-kwalifikowalnosci-2021-2027>

- Do oceny prawidłowości umów zawartych w ramach realizacji Projektu w wyniku przeprowadzonych postępowań, w tym postępowań przeprowadzonych zgodnie z wymogami określonymi w podrozdziale 3.2 *Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027*, stosuje się wersję ww. wytycznych **obowiązującą w dniu wszczęcia postępowania**, które zakończyło się zawarciem danej umowy.
- Wydatki poniesione **przed podpisaniem umowy o dofinansowanie** projektu mogą zostać uznane za **kwalifikowalne** jedynie w przypadku spełnienia warunków kwalifikowalności określonych w Wytycznych i w umowie o dofinansowanie projektu (w przypadku rozpoczęcia realizacji projektu przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu Wnioskodawca realizuje projekt na własne ryzyko).
- W zależności od wartości szacunkowej zamówienia netto (bez VAT) należy zastosować właściwy tryb lub procedurę udzielania zamówień:

Zamawiający zobowiązany do stosowania ustawy Pzp stosuje:

- ✓ przepisy i tryby postępowania przewidziane w ustawie Pzp od kwoty 130 tys. zł. włącznie,
- ✓ zasadę konkurencyjności, od kwoty powyżej 80 tys. zł. netto do kwoty poniżej 130 tys. zł.

Zamawiający nie zobowiązany do stosowania ustawy Pzp zasadę konkurencyjności stosuje od kwoty powyżej 80 tys. zł. netto.

Realizacja zamówienia poniżej minimalnego progu 80 tys. zł netto, nie jest podporządkowana formalnym procedurom. Zamawiający przeprowadza postępowanie zgodnie z wewnętrznym Regulaminem udzielania zamówień publicznych.

Zasady realizacji projektu

Zamówienia w ramach projektu:

Zmienione **Wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 z 14 marca 2025 r.** będą stosowane od dnia ogłoszenia komunikatu Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej w sprawie Wytycznych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Główne **zmiany** w Wytycznych polegają na:

- ✓ podniesieniu dla zamówień progu determinującego stosowanie zasady konkurencyjności z 50 tys. zł netto do 80 tys. zł netto – sekcja 3.2.2;
- ✓ doprecyzowaniu (zgodnie z wyrokiem Sądu z dnia 22 czerwca 2022 r. w sprawie T-357/19), że prawną możliwość odzyskania podatku VAT zgodnie z przepisami prawa krajowego należy badać nie tylko z punktu widzenia beneficjenta, lecz również innego podmiotu ponoszącego wydatki w projekcie (partnera, grantobiorcy, ostatecznego odbiorcy, uczestnika projektu) – podrozdział 3.5;
- ✓ doprecyzowaniu postanowień wytycznych w zakresie zapobiegania konfliktowi interesów – podrozdział 3.2;
- ✓ doprecyzowaniu (zgodnie z art. 64 ust. 1 lit. b rozporządzenia ogólnego nr 2021/1060), że limity 10% oraz 15% odnoszą się do nabycia (zakupu) nieruchomości i nie dotyczą wydatków poniesionych na nabycie innych tytułów prawnych do nieruchomości – podrozdział 3.4.

Zamówienia w ramach projektu – wyłączenia ze stosowania zasady konkurencyjności:

- a) zamówień, których wartość nie przekracza kwoty 50.000 zł netto (zwiększenie kwoty do 80.000 zł netto),
- b) zamówień udzielanych na podstawie ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1710, z późn. zm.), zwanej dalej: „Pzp”,
- c) zamówień o przedmiocie określonym w art. 9-14 Pzp,
- d) realizacji zadań publicznych przez organ administracji publicznej na podstawie art. 5 ust. 2 pkt 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- e) zamówień udzielanych zgodnie z przepisami prawa innymi niż Pzp, na podstawie których wyłącza się stosowanie Pzp,
- f) wydatków rozliczanych za pomocą uproszczonych metod oraz finansowania niepowiązanego z kosztami, o których mowa w podrozdziałach 3.10 i 3.11 Wytucznych,
- g) zamówień udzielanych przez beneficjentów wybranych w trybie określonym w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 407, z późn. zm.) lub w ustawie z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz. U. z 2021 r. poz. 541, z późn. zm.) do realizacji projektu hybrydowego,
- h) zamówień udzielonych lub postępowań o udzielenie zamówienia wszczętych przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu w przypadku projektów, które otrzymały pieczęć doskonałości, o której mowa w art. 2 pkt 45 rozporządzenia ogólnego,
- i) zamówień, których przedmiotem są usługi świadczone w zakresie prac B+R prowadzonych w projekcie przez osoby fizyczne wskazane w zatwierdzonym wniosku o dofinansow., posiadające wymagane kwalifikacje, pozwalające na przeprowadzenie prac B+R zgodnie z wnioskiem,

Zamówienia w ramach projektu – wyłączenia ze stosowania zasady konkurencyjności:

j) zamówień, których przedmiotem są usługi wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej (z wyłączeniem usług świadczonych w placówkach wsparcia dziennego i placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego), sąsiedzkie usługi opiekuńcze, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania i specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, usługi asystenckie – świadczone osobiście przez osoby wskazane lub zaakceptowane przez uczestnika projektu.

Zasady konkurencyjności można nie stosować do:

- a) sytuacji, w której ze względu na pilną potrzebę (konieczność) udzielenia zamówienia niewynikającą z przyczyn leżących po stronie zamawiającego, której wcześniej nie można było przewidzieć, nie można zachować terminów określonych w pkt 19 sekcji 3.2.2 Wytycznych,
- b) sytuacji, w której ze względu na wyjątkową sytuację niewynikającą z przyczyn leżących po stronie zamawiającego, której wcześniej nie można było przewidzieć (np. klęski żywiołowe, katastrofy, awarie), wymagane jest natychmiastowe wykonanie zamówienia i nie można zachować terminów określonych w pkt 19 sekcji 3.2.2 Wytycznych,
- c) zamówień, które mogą być zrealizowane tylko przez jednego wykonawcę z jednego z następujących powodów:
 - ✓ brak konkurencji ze względów technicznych o obiektywnym charakterze, gdy istnieje tylko jeden wykonawca, który jako jedyny może zrealizować zamówienie, albo
 - ✓ przedmiot zamówienia jest objęty ochroną praw wyłącznych, w tym praw własności intelektualnej, gdy istnieje tylko jeden wykonawca, który ma wyłączne prawo do dysponowania przedmiotem zamówienia, a prawo to podlega ochronie ustawowej,

o ile nie istnieje rozsądne rozwiązanie alternatywne lub zastępcze, a brak konkurencji nie jest wynikiem sztucznego zawężania parametrów zamówienia,

Zasady konkurencyjności można nie stosować do:

- d) zamówień w zakresie działalności twórczej lub artystycznej, które mogą być zrealizowane tylko przez jednego wykonawcę,
- e) zamówień, których przedmiotem są dostawy na szczególnie korzystnych warunkach w związku z likwidacją działalności innego podmiotu, postępowaniem egzekucyjnym albo upadłościowym,
- f) zamówień na dostawy dokonywanych na giełdzie towarowej w rozumieniu przepisów o giełdach towarowych, w tym na giełdzie towarowej innych państw członkowskich Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- g) zamówień udzielanych przez placówkę zagraniczną w rozumieniu przepisów o służbie zagranicznej,
- h) zamówień udzielanych na potrzeby własne jednostki wojskowej w rozumieniu przepisów o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa,
- i) przypadków określonych w art. 214 ust. 1 pkt 11-14 Pzp w stosunku do podmiotów wskazanych w tym przepisie.

Zmiany w zasadzie konkurencyjności w stosunku do perspektywy finansowej 2014-2020:

- Komunikacja w postępowaniu o udzielenie zamówienia, w tym ogłoszenie zapytania ofertowego, składanie ofert, wymiana informacji między zamawiającym a wykonawcą oraz przekazywanie dokumentów i oświadczeń odbywa się pisemnie za pośrednictwem Bazy Konkurencyjności (BK2021);
- O terminowym złożeniu oferty decyduje data złożenia oferty za pośrednictwem Bazy Konkurencyjności (BK2021);
- Minimalny 30-dniowy termin składania ofert stosowany jest dla zamówień, których szacunkowa wartość jest równa lub przekracza 5 538 000 EUR w przypadku robót budowlanych i 750 000 EUR w przypadku dostaw i usług;
- Brak opisanych trybów konkurencyjnych dla zamówień o szacunkowej wartości poniżej 50 000,00 PLN (od 25.03.2025 poniżej 80 000,00 PLN) netto;
- Zmianie uległa treść przesłanek dotyczących powiązań osobowych i kapitałowych z wykonawcą/dostawcą;
- Jeżeli zaoferowana cena lub koszt wydają się rażąco niskie w stosunku do przedmiotu zamówienia, tj. różnią się o więcej niż 30% od średniej arytmetycznej cen wszystkich ważnych ofert niepodlegających odrzuceniu, lub budzą wątpliwości zamawiającego co do możliwości wykonania przedmiotu zamówienia zgodnie z wymaganiami określonymi w zapytaniu ofertowym lub wynikającymi z odrębnych przepisów, zamawiający żąda od wykonawcy złożenia w wyznaczonym terminie wyjaśnień, w tym złożenia dowodów w zakresie wyliczenia ceny lub kosztu.
- Protokół postępowania o udzielenie zamówienia powinien zawierać m.in. uzasadnienie rezygnacji z dopuszczenia możliwości składania ofert częściowych (jeśli dotyczy) oraz imiona i nazwiska osób, które wykonywały czynności w prowadzonym postępowaniu.

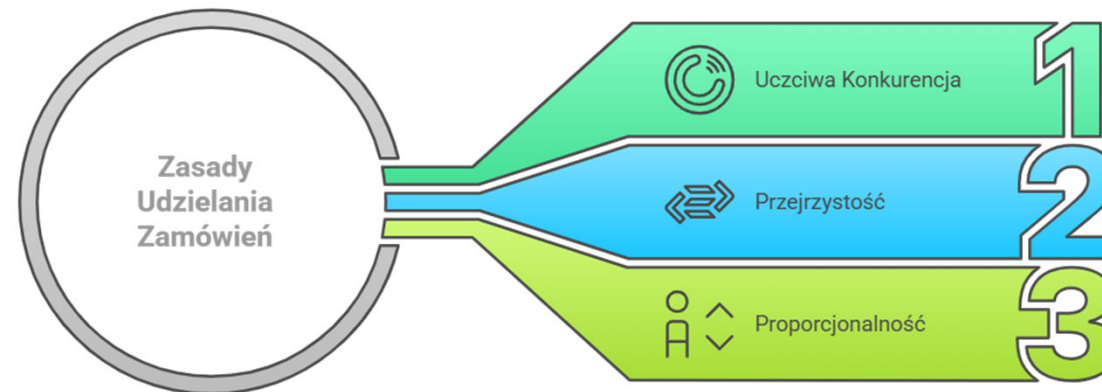
- W przypadku zamówień, do których nie stosuje się ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych oraz ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych, w których postępowanie o udzielenie zamówienia wszczęto przed dniem zawarcia umowy o dofinansowanie projektu, zastosowanie mają wymogi określone w wytycznych dotyczących kwalifikowalności, w tym w szczególności dotyczące zasady konkurencyjności.
- Przy ocenie prawidłowości udzielania zamówień wszczętych przed wejściem w życie pierwszej wersji Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 (czyli przed 25 listopada 2022 r.), zamówienia udzielane przez beneficjenta będącego podmiotem zobowiązanym do stosowania zasady konkurencyjności, są weryfikowane pod względem zgodności z regulacjami krajowymi i unijnymi, z zasadą uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców.
- W przypadku, gdy wnioskodawca / beneficjent przeprowadza zamówienia zgodnie z zasadą konkurencyjności, publikuje on zapytanie ofertowe na stronie internetowej bazy konkurencyjności i prowadzi komunikację na zasadach określonych w wytycznych dotyczących kwalifikowalności.
- Prawidłowe i zgodne z ustawą PZP przeprowadzenie procedur zamówieniowych ma kluczowe znaczenie dla uznania wydatków za kwalifikowalne.
- **Niewłaściwe stosowanie PZP może skutkować uznaniem części lub całości wydatków za niekwalifikowalne w projekcie.**

ZASADY UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ (ART. 16 PZP):

Zamawiający przygotowuje i przeprowadza postępowanie o udzielenie zamówienia w sposób:

- ✓ zapewniający zachowanie uczciwej konkurencji oraz równe traktowanie wykonawców
- ✓ przejrzysty
- ✓ proporcjonalny

Kluczowe Zasady Udzielania Zamówień

ZASADY UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ (ART. 17 PZP):

1. Zamawiający udziela zamówienia w sposób zapewniający:
 - ✓ najlepszą jakość dostaw, usług oraz robót budowlanych, uzasadnioną charakterem zamówienia, w ramach środków, które zamawiający może przeznaczyć na jego realizację oraz
 - ✓ uzyskanie najlepszych efektów zamówienia, w tym efektów społecznych, środowiskowych oraz gospodarczych, o ile którykolwiek z tych efektów jest możliwy do uzyskania w danym zamówieniu, w stosunku do poniesionych nakładów.
2. Zamówienia udziela się wykonawcy wybranemu zgodnie z przepisami ustawy.
3. Czynności związane z przygotowaniem oraz przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia wykonują osoby zapewniające bezstronność i obiektywizm.

USTALENIE WARTOŚCI SZACUNKOWEJ ZAMÓWIENIA

Zastosowanie nieodpowiedniej procedury będzie skutkować uznaniem wydatków poniesionych w ramach zamówienia za niekwalifikowalne

1. Zamawiający w rozumieniu Pzp

Jeżeli udzielasz zamówienia zgodnie z Pzp, w pierwszej kolejności szacujesz wartość zamówienia zgodnie z Pzp, biorąc pod uwagę wszystkie przewidywane zamówienia na dany rok budżetowy w ramach jednostki plus wszystkie przewidywane zamówienia w ramach realizowanych przez Ciebie projektów (niezależnie od tego czy realizowane są w perspektywie rocznej czy kilku lat).

Ustalenie wartości szacunkowej zamówienia

- ✓ Punktem odniesienia dla wartości zamówień w ramach projektu będzie nie tylko perspektywa roczna (budżetowa), ale obejmująca możliwy do przewidzenia zakres zamówień w całym okresie trwania projektu lub projektów wszystkich aktualnie realizowanych.
- ✓ Jeśli stwierdzisz, że oszacowana zgodnie z Pzp wartość zamówienia jest mniejsza niż 130 tys. zł netto sumujesz zamówienie na poziomie projektu w celu weryfikacji, czy zamówienie podlega zasadzie konkurencyjności.
- ✓ Jeśli jesteś zamawiającym w rozumieniu Pzp i udzielisz zamówienia zgodnie z Pzp mimo, że wartość zamówienia nie przekracza 130 tys. zł, zasadę konkurencyjności uznaje się za spełnioną.

2. Pozostali zamawiający, nie będący zamawiającym w rozumieniu Pzp

- ✓ Jeśli nie jesteś zobowiązany do stosowania Pzp wartość zamówienia ustalasz dla pojedynczego projektu. Nawet jeśli podobne zamówienia realizujesz jednocześnie w kilku projektach finansowanych z funduszy unijnych, czy też innych środków publicznych.
- ✓ Oznacza to, że musisz dokładnie przeanalizować budżet projektu w celu zidentyfikowania tych zamówień, które powtarzają się i podlegają sumowaniu. Dla przykładu, nawet jeśli usługa cateringowa pojawia się w różnych zadaniach i pozycjach szczegółowego budżetu, może stanowić jedno zamówienie, dla którego (z uwagi na łączną wartość) stosowana musi być zasada konkurencyjności.
- ✓ Jeżeli wartość zamówienia przekracza 50 tys. zł netto oraz nie zaistniały przesłanki wyłączenia, jesteś zobowiązany do stosowania zasady konkurencyjności.

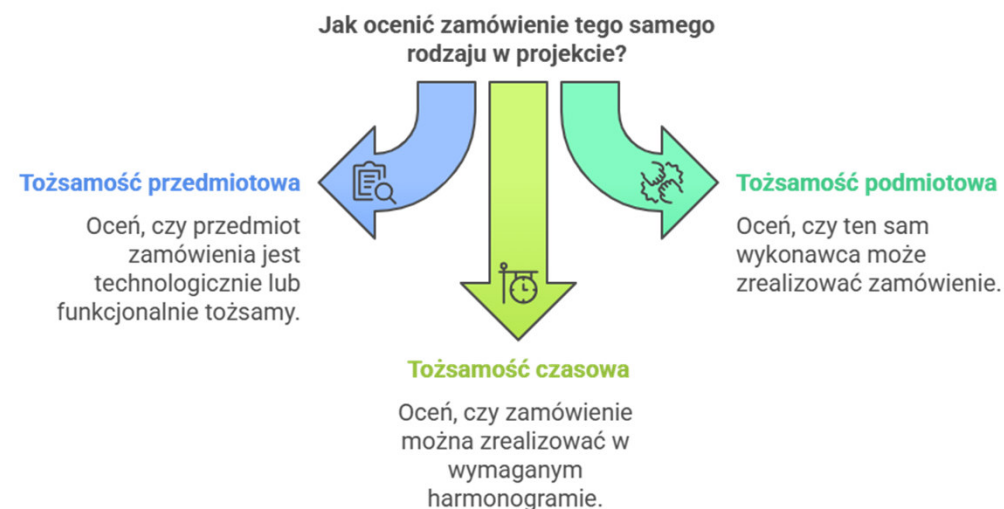
PROJEKTY PARTNERSKIE

- ✓ Jeśli jesteś partnerem w projekcie, samodzielnie prowadzisz postępowanie, finansujesz zamówienie z budżetu, którym dysponujesz oraz w swoim imieniu podpisujesz umowę z wykonawcą, to nie musisz sumować wartości tego zamówienia z udzielanymi w tym samym projekcie przez innych partnerów.
- ✓ Ty i Twoi partnerzy w projekcie możecie wybrać sposób udzielania zamówień, który wymusi łączne szacowanie ich wartości, jednak nie jest to obowiązek.
- ✓ Zasadą pozostaje szacowanie wartości zamówień w ramach jednostki

W przypadku udzielania zamówienia w częściach z określonych względów ekonomicznych, organizacyjnych, celowościowych – wartość zamówienia ustala się **jako łączną wartość poszczególnych jego części**.

Zamówienie tego samego rodzaju w projekcie – trzy tożsamości

1. **Tożsamość przedmiotowa** zamówienia, tj. czy przedmiot zamówienia jest taki sam bądź ze względów technologicznych, recepturowych, właściwości fizycznych lub użytkowych może być uznany za tożsamy.
2. **Tożsamość podmiotowa** / wykonawcy zamówienia, czy istnieje możliwość wykonania zamówienia przez tego samego wykonawcę.
3. **Tożsamość czasowa**, czy możliwe jest udzielenie zamówienia w tym samym czasie, tj. masz wiedzę, że będziesz realizował określone zamówienia, z tym, że musi to być realna możliwość oszacowania usług, dostaw lub robót budowlanych, które mają być wykonane i sfinansowane w danym terminie. Należy mieć na uwadze tożsamość czasową rozpatrywaną w perspektywie całego okresu realizacji projektu.

Zamówienie tego samego rodzaju w projekcie – trzy tożsamości

1. Tożsamość przedmiotowa

Nie możemy mówić o dwóch różnych przedmiotach w przypadku, np. budowy mostu i osobnego zamówienia na barierki do tego mostu.

Przykład: dostawy materiałów promocyjnych, takich jak długopisy, kalendarze, etui, pendrive, kartki świąteczne, koperty, notesy, torebki papierowe, USB, smycze, kubki, T-shirty, torby bawełniane

2. Tożsamość podmiotowa

O tożsamości podmiotowej mówimy, gdy zamówienia są realizowane przez tego samego Wykonawcę lub, kiedy na rynku funkcjonują podmioty specjalizujące się w wykonywaniu wszystkich ze zleconych zamówień jako jednego. Wracając do przykładu budowy mostu: oczywistym jest, że na rynku istnieją Wykonawcy specjalizujący się w kompleksowym wykonywaniu takich zamówień, przez co podział zamówienia na kilka jest nieuzasadniony.

3. Tożsamość czasowa

Poza związkiem funkcjonalnym pomiędzy takimi zamówieniami, dodatkowe znaczenie ma również zaistnienie związku czasowego. Zachodzi on wówczas, gdy funkcjonalnie powiązane ze sobą zamówienia mają być nabywane w dającej się przewidzieć, określonej perspektywie czasowej. Taka sytuacja wystąpi również, kiedy termin realizacji poszczególnych zamówień będzie taki sam lub bardzo zbliżony, a każde z zamówień zostanie zlecone tego samego dnia.

WARUNKI UDZIAŁU W POSTĘPOWANIU – PRZYKŁADY

- ✓ posiadanie uprawnień do wykonywania określonej działalności, jeśli te są wymagane przepisami prawa,
- ✓ posiadanie wiedzy i doświadczenia w realizacji zamówień podobnych,
- ✓ dysponowanie odpowiednim zapleczem technicznym, np. wymóg dysponowania narzędziami,
- ✓ dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami na potrzeby organizacji spotkań w ramach zamówienia,
- ✓ dysponowanie odpowiednim zapleczem osobowym, wymóg dysponowania osobami posiadającymi odpowiednie wykształcenie lub kursy oraz doświadczenie (podstawa prawna do dysponowania tymi osobami),
- ✓ sytuacja ekonomiczna i finansowa wykonawcy, np. wymóg posiadania przychodów o określonej wartości lub polisy ubezpieczeniowej od odpowiedzialności cywilnej lub innego równoważnego dokumentu na kwotę adekwatną do wymaganej w dokumentacji zamówienia

WAŻNE: jeśli zdecydujesz się na postawienie warunków udziału w postępowaniu MUSISZ określić dokumenty na podstawie których będziesz weryfikował określone wymagania! Należy udokumentować ocenę spełniania warunków udziału w postępowaniu metodą „spełnia/nie spełnia”

PRZYKŁADY DYSKRYMINUJĄCYCH WARUNKÓW UDZIAŁU W POSTĘPOWANIU:

- ✓ doświadczenie wykonawcy w realizacji adekwatnych usług finansowanych ze środków UE bądź w konkretnym programie operacyjnym lub jego działaniu,
- ✓ termin płatności,
- ✓ wymóg doświadczenia w wykonaniu 10 dostaw, podczas gdy w ramach projektu planowana jest 1 dostawa
- ✓ Wymóg doświadczenia w ocenie min. 1000 projektów, gdy zamówienie polega na ocenie 200 projektów
- ✓ dotychczasowa dobra współpraca z wykonawcą

Formułowanie **KRYTERIUM OCENY OFERT** w sposób zapewniający zachowanie uczciwej konkurencji oraz równego traktowania wykonawców, przy czym:

- ✓ każde kryterium oceny ofert musi odnosić się do danego przedmiotu zamówienia,
- ✓ każde kryterium (i opis jego stosowania) musi być sformułowane jednoznacznie i precyzyjnie, tak żeby każdy wykonawca, który dołoży należytej staranności, mógł interpretować je w jednakowy sposób,
- ✓ wagi (znaczenie) poszczególnych kryteriów powinny być określone w sposób umożliwiający wybór najkorzystniejszej oferty,
- ✓ nie możesz ustalać kryteriów, które dotyczą właściwości wykonawcy, a w szczególności jego wiarygodności ekonomicznej, technicznej lub finansowej oraz doświadczenia,
- ✓ cena jest kryterium, które musisz wskazać zawsze, może być jedynym kryterium oceny ofert,
- ✓ jeśli określasz inne kryteria, waga kryterium ceny nie musi być największa.

KRYTERIA OCENY OFERT, oprócz ceny lub kosztu, mogą obejmować:

- a) jakość, w tym parametry techniczne, właściwości estetyczne i funkcjonalne, dostępność, projektowanie dla wszystkich użytkowników, aspekty społeczne, środowiskowe i innowacyjne,
- b) organizację, kwalifikacje zawodowe i doświadczenie osób wyznaczonych do realizacji zamówienia, jeżeli mogą mieć wpływ na jakość wykonania zamówienia,
- c) serwis posprzedażowy oraz pomoc techniczną, warunki dostaw, takie jak termin dostawy oraz czas dostawy lub okres realizacji.

KONFLIKT INTERESÓW:

- ✓ Podczas czynności związanych z procedurą udzielania zamówienia należy podjąć odpowiednie środki, aby skutecznie zapobiegać konfliktom interesów zarówno na etapie prowadzenia postępowania jak i wykonywania zamówienia – by nie dopuścić do zakłócenia konkurencji oraz zapewnić równe traktowanie wykonawców.
- ✓ Niezależnie od tego, czy jesteś zamawiającym zgodnie z Pzp, czy też nie Twoim obowiązkiem jest zapewnienie bezstronności i obiektywizmu podczas czynności związanych z procedurą udzielania zamówienia zgodnie z zasadą konkurencyjności.
- ✓ Powyższe dotyczy powiązań indywidualnych osób, które w Twoim imieniu wykonują czynności w postępowaniu, w tym biorą udział w procesie oceny ofert.
- ✓ Od takich osób masz obowiązek zebrać oświadczenia o braku powiązań z wykonawcami, którzy złożyli oferty. Będą one później załącznikiem do protokołu z postępowania.

KONFLIKT INTERESÓW:

- ✓ Ustawa Pzp wprowadza definicję konfliktu interesów do krajowego prawa.
- ✓ Zgodnie z art. 56 ust. 1 kierownik zamawiającego, członek komisji przetargowej oraz inne osoby wykonujące czynności związane z przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia po stronie zamawiającego lub osoby mogące wpłynąć na wynik tego postępowania lub osoby udzielające zamówienia podlegają wyłączeniu z dokonywania tych czynności, jeżeli po ich stronie występuje konflikt interesów.

POSTĘPOWANIE O UDZIELENIE ZAMÓWIENIA:

➤ Minimalny termin składania ofert wynosi:

- ✓ 7 dni – w przypadku dostaw i usług,
- ✓ 14 dni – w przypadku robót budowlanych,

z tym, że wyznaczony termin składania ofert powinien uwzględniać złożoność zamówienia oraz czas potrzebny na sporządzenie ofert.

- W przypadku zamówień, których szacunkowa wartość jest równa lub przekracza 5 538 000 EUR w przypadku robót budowlanych, a 750 000 EUR w przypadku dostaw i usług minimalny termin składania ofert wynosi 30 dni.
- Bieg terminu składania ofert rozpoczyna się dnia następującego po dniu upublicznienia zapytania ofertowego, a kończy się z upływem ostatniego dnia (zastosowanie ma art. 115 Kodeksu cywilnego).

POSTĘPOWANIE O UDZIELENIE ZAMÓWIENIA:

- Zamawiający wybiera najkorzystniejszą ofertę zgodną z opisem przedmiotu zamówienia, złożoną przez wykonawcę spełniającego warunki udziału w postępowaniu (o ile zamawiający postawił takie warunki), w oparciu o ustalone w zapytaniu ofertowym kryteria oceny, spośród prawidłowo złożonych ofert.
- Wybór najkorzystniejszej oferty jest udokumentowany pisemnie za pomocą protokołu postępowania o udzielenie zamówienia:
 - a) w przypadku zasady konkurencyjności – protokół zawierający co najmniej elementy określone w sekcji 3.2.2 pkt 22 Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027,
 - b) w przypadku w przypadku zamówień zgodnie z ustawą PZP – protokół zawierający co najmniej elementy określone w art. 72 ust. 1 ustawy oraz na druku określonym w obowiązującym rozporządzeniu Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii w sprawie protokołów postępowania oraz dokumentacji postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

POSTĘPOWANIE O UDZIELENIE ZAMÓWIENIA

Ponadto w przypadku zamówień zgodnie z ustawą PZP, należy pamiętać o art. 307 ust. 1 ustawy Pzp:

„Wykonawca jest związany ofertą do upływu terminu określonego datą w dokumentach zamówienia, jednak nie dłużej niż 30 dni od dnia upływu terminu składania ofert, przy czym pierwszym dniem terminu związania ofertą jest dzień, w którym upływa termin składania ofert”.

- ✓ W przypadku gdy wybór najkorzystniejszej oferty nie nastąpi przed upływem terminu związania ofertą określonego w dokumentach zamówienia, zamawiający przed upływem terminu związania ofertą zwraca się jednokrotnie do wykonawców o wyrażenie zgody na przedłużenie tego terminu o wskazywany przez niego okres, nie dłuższy niż 30 dni.
- ✓ Przedłużenie terminu związania ofertą, wymaga złożenia przez wykonawcę/wykonawców pisemnego oświadczenia o wyrażeniu zgody na przedłużenie terminu związania ofertą

POSTĘPOWANIE O UDZIELENIE ZAMÓWIENIA

Jeżeli w wyniku prawidłowego zastosowania zasady konkurencyjności nie wpłynęła żadna oferta, lub wpłynęły jedynie oferty podlegające odrzuceniu, albo żaden wykonawca nie spełnił warunków udziału w postępowaniu, o ile zamawiający stawiał takie warunki wykonawcom, zawarcie umowy w sprawie realizacji zamówienia z pominięciem zasady konkurencyjności jest możliwe, gdy pierwotne warunki zamówienia nie zostały zmienione.

Umowa w sprawie zamówienia:

- ✓ z wybranym wykonawcą,
- ✓ w formie pisemnej lub elektronicznej,
- ✓ z kolejnym wykonawcą, w sytuacji kiedy pierwotnie wybrany odmówi podpisania umowy (w przypadku zasady konkurencyjności),
- ✓ zawiera przesłanki zmiany umowy w zakresie, który został wskazany na etapie prowadzenia postępowania.

Ponadto w przypadku zamówień zgodnie z ustawą PZP, należy pamiętać o art. 308 ust.2 ustawy Pzp:

Zamawiający zawiera umowę w sprawie zamówienia publicznego w terminie nie krótszym niż 5 dni od dnia przesłania zawiadomienia o wyborze najkorzystniejszej oferty, jeżeli zawiadomienie to zostało przesłane przy użyciu środków komunikacji elektronicznej, albo 10 dni jeżeli zostało przesłane w inny sposób”.

Klauzule abuzywne – niedozwolone postanowienia umowne w treści umowy o roboty budowlane kształtowane przepisami PZP

- 1) odpowiedzialności wykonawcy za opóźnienie, chyba że jest to uzasadnione okolicznościami lub zakresem zamówienia;
- 2) naliczania kar umownych za zachowanie wykonawcy niezwiązane bezpośrednio lub pośrednio z przedmiotem umowy lub jej prawidłowym wykonaniem;
- 3) odpowiedzialności wykonawcy za okoliczności, za które wyłączną odpowiedzialność ponosi zamawiający;
- 4) możliwości ograniczenia zakresu zamówienia przez zamawiającego bez wskazania minimalnej wartości lub wielkości świadczenia stron.

Zgodnie z art. 239 PZP Zamawiający wybiera najkorzystniejszą ofertę na podstawie kryteriów oceny ofert określonych w dokumentach zamówienia.

Najkorzystniejsza oferta to oferta przedstawiająca najkorzystniejszy stosunek

- ✓ jakości do ceny lub kosztu
- ✓ lub oferta z najniższą ceną lub kosztem.

Jak wskazuje art. 242 PZP najkorzystniejsza oferta może zostać wybrana na podstawie:

- ✓ kryteriów jakościowych oraz ceny lub kosztu;
- ✓ ceny lub kosztu.

W art. 242 ust. 2 PZP ustawodawca podał przykładowe kryteria oceny ofert, nazwane zbiorczo kryteriami jakościowymi. Jest to katalog otwarty, co oznacza, że nie ogranicza możliwości zastosowania innych kryteriów, niewymienionych w tym przepisie. Katalog ten obejmuje przykładowe zakresy, które mogą mieć znaczenie w zależności od udzielanego zamówienia, a także etapu cyklu życia elementu wchodzącego w zakres zamówienia.

W komentowanym przepisie wskazano, że kryteria jakościowe mogą odnosić się m.in. do:

- 1) jakości, przy czym uszczegółowiono, że kryteria mogą dotyczyć chociażby parametrów technicznych, ale także właściwości estetycznych oraz funkcjonalnych, takich jak dostępność dla osób niepełnosprawnych lub uwzględnianie potrzeb użytkowników;
- 2) aspektów społecznych, w tym odnoszących się do integracji zawodowej i społecznej osób, o których mowa w art. 94 ust. 1 PZP (osób będących członkami grup społecznie marginalizowanych);
- 3) aspektów środowiskowych, w tym efektywności energetycznej przedmiotu zamówienia;**
- 4) aspektów innowacyjnych;
- 5) organizacji, kwalifikacji zawodowych i doświadczenia osób wyznaczonych do realizacji zamówienia, jeżeli mogą mieć znaczący wpływ na jakość wykonania zamówienia;
- 6) serwisu posprzedażnego oraz pomocy technicznej, warunków dostawy (takich jak termin, sposób oraz czas dostawy) lub okresu realizacji.

Katalog kryteriów jakościowych zawarty w art. 242 ust. 2 Pzp jest otwarty, tzn. wymienione w nim kryteria mają wyłącznie charakter przykładowy. W konkretnym postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego zamawiający może skorzystać z kryteriów wymienionych przykładowo w Pzp, jak również może zastosować sformułowane przez siebie, niewystępujące w ustawie kryteria jakościowe. Ważne jest, by wybrane kryteria były związane z przedmiotem zamówienia i umożliwiały zamawiającemu wybór najkorzystniejszej oferty.

Kryteria związane z ochroną środowiska:

Nie każde z kryteriów udzielenia zamówienia przyjętych przez zamawiającego celem zidentyfikowania oferty najkorzystniejszej musi koniecznie mieć charakter czysto ekonomiczny. Nie wyklucza się w szczególności możliwości posługiwania się przez zamawiającego kryteriami dotyczącymi ochrony środowiska naturalnego. Stwierdzenie to nie oznacza jednak, że wszelkie kryteria o tym charakterze mogą być uwzględnione przez tego zamawiającego.

Zamawiający może wziąć pod uwagę kryteria dotyczące ochrony środowiska naturalnego, o ile kryteria te są związane z przedmiotem zamówienia.

Jak wynika z wyroku TSUE w sprawie Concordia Bus, TSUE uznał, że kryteria dotyczące poziomu emisji tlenku azotu i poziomu hałasu autobusów należy uznać za związane z przedmiotem zamówienia, które dotyczy świadczenia miejskich usług transportu autobusowego.

KRYTERIA OCENY OFERT - rozwiązaniami proekologicznymi mogą być także:

- ✓ eliminacja toksycznych chemikaliów w procesie produkcji,
- ✓ świadczenie usług z wykorzystaniem energooszczędnych urządzeń,
- ✓ ekologiczny sposób dostawy określonych produktów,
- ✓ rodzaj opakowań
- ✓ poziom emisji szkodliwych gazów przez pojazdy świadczące usługę transportową, stosowanie papieru z recyklingu lub papieru pochodzącego z drewna ze zrównoważonej gospodarki drzewnej.

PRZYKŁAD:

zgodne z tym przepisem jest kryterium poza cenowe związane z recyklingiem odpadów komunalnych (wyrok KIO z dnia 19 lipca 2019 r., sygn. akt; KIO 1187/19, KIO 1199/19, KIO 1201/19, Legalis), a także **premiowanie posiadania certyfikowanego systemu zarządzania środowiskiem, zgodnym z międzynarodowym standardem ISO 14001, z uwagi na fakt, że nie dotyczy ono właściwości wykonawcy, ale dotyczy wprost realizacji przedmiotu zamówienia, postępowania z odpadami, który zgodny jest ze światowymi standardami. Posiadanie takiego certyfikatu może gwarantować bowiem lepszy efekt ekologiczny niż efekt wykonawcy, który takiego certyfikatu nie posiada** (tak KIO w wyrok z dnia 24 listopada 2016 r., sygn. akt KIO 2101/16, Legalis). Aspekty środowiskowe, które wskazał ustawodawca, to również – w ocenie KIO wyrażonej w wyroku z dnia 16 stycznia 2018 r., sygn. akt: KIO 7/18, Legalis – m.in. dbałość o to, **aby przedmiot zamówienia realizowany był środkami (pojazdami) jak najnowszymi lub legitymującymi się jak najwyższymi normami emisji spalin, tak aby faktyczna dbałość o ochronę środowiska znalazła swoje rzeczywiste odzwierciedlenie.**

Zgodnie z art. 83 ust. 3 pkt 4 PZP zamawiający publiczny przed wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia **dokонуje analizy potrzeb i wymagań**, uwzględniając rodzaj i wartość zamówienia, a **analiza ta wskazuje możliwość uwzględnienia aspektów społecznych, środowiskowych lub innowacyjnych** zamówienia.

Opis przedmiotu zamówienia

Zgodnie z art. 99 ust. 2 PZP zamawiający określa w opisie przedmiotu zamówienia **wymagane cechy** dostaw, usług lub robót budowlanych, które mogą odnosić się w szczególności do określonego procesu, metody produkcji, realizacji wymaganych dostaw, usług lub robót budowlanych, lub do konkretnego procesu innego etapu ich cyklu życia, nawet jeżeli te czynniki nie są ich istotnym elementem, pod warunkiem że są one związane z przedmiotem zamówienia oraz proporcjonalne do jego wartości i celów – stanowi to potwierdzenie możliwości wskazywania w **opisie przedmiotu zamówienia czynników związanych z ochroną środowiska**, nawet jeśli nie mają one istotnego znaczenia dla przedmiotu zamówienia.

Przykłady prawidłowo określonego przedmiotu Zielonego Zamówienia Publicznego:

- a) „Zakup i dostawa papieru pochodzącego z recyklingu”
- b) „Zamówienie na zaprojektowanie budynku efektywnego energetycznie”
- c) „Zamówienie na ekologiczne usługi porządkowe zawierające segregację odpadów”

OPIS PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA

Opis przedmiotu zamówienia stanowi obligatoryjny element każdej SWZ (art. 134 ust. 1 pkt 4 oraz art. 281 ust. 1 pkt 5 PZP).

Art. 99 ust. 1 PZP nakłada na zamawiającego obowiązek opisanie przedmiotu zamówienia **w sposób jednoznaczny i wyczerpujący**, za pomocą dostatecznie dokładnych i zrozumiałych określeń, uwzględnienia wszystkich wymagań i okoliczności mogących mieć wpływ na sporządzenie oferty. Przedmiotu zamówienia nie można opisywać w sposób, który mógłby **utrudniać uczciwą konkurencję**, w szczególności przez wskazanie znaków towarowych, patentów lub pochodzenia, źródła lub szczególnego procesu, który charakteryzuje produkty lub usługi dostarczane przez konkretnego wykonawcę, jeżeli mogłoby to doprowadzić do uprzywilejowania lub wyeliminowania niektórych wykonawców lub produktów.

Art. 99 ust. 5 PZP wskazuje, iż przedmiot zamówienia można opisać przez wskazanie znaków towarowych, patentów lub pochodzenia, źródła lub szczególnego procesu, który charakteryzuje produkty lub usługi dostarczane przez konkretnego wykonawcę, jeżeli zamawiający nie może opisać przedmiotu zamówienia w wystarczająco precyzyjny i zrozumiały sposób, a wskazaniu takiemu towarzyszą wyrazy „lub równoważny”. Jeżeli przedmiot zamówienia został opisany w sposób, o którym mowa w ust. 5, zamawiający wskazuje w opisie przedmiotu zamówienia kryteria stosowane w celu oceny równoważności

Zamawiający może żądać na przykład:

- ✓ Tonerów niezawierających barwników azowych (barwniki i pigmenty) mogących wydzielać rakotwórcze aminy aromatyczne umieszczone na liście amin aromatycznych w Dyrektywie 2002/61/WE.
- ✓ Energii elektrycznej wyprodukowanej z odnawialnych źródeł energii;
- ✓ Przygotowania produktu z drewna pochodzącego z upraw leśnych zarządzanych zgodnie z zasadami zrównoważonej gospodarki leśnej; drewno to nie może pochodzić z lasów znajdujących się pod szczególną ochroną;
- ✓ Lakierów do gruntowania i malowania autobusów miejskich, niezawierających surowców (wypełniacze, pigmenty, środki suszące), w których znajduje się ołów, związki chromu VI i związki kadmu;
- ✓ Kopert wykonanych w 100% z makulatury.

W art. 101 ust. 1 PZP określono trzy sposoby formułowania opisu przedmiotu zamówienia niezależnie od rodzaju zamówienia - opis funkcjonalny, standardowy oraz opisy mieszane, łączące cechy dwóch pierwszych.

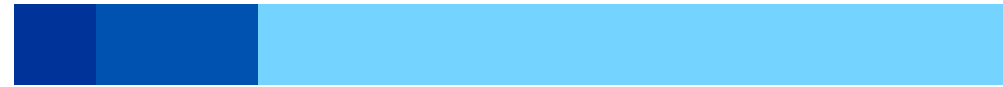
Kwestie środowiskowe mogą zostać uwzględnione w ramach opisu funkcjonalnego. Jak wskazano w art. 101 ust. 1 pkt 1 PZP przedmiot zamówienia opisuje się, z uwzględnieniem odrębnych przepisów, m.in. przez określenie wymagań dotyczących wydajności lub funkcjonalności, **w tym wymagań środowiskowych**, pod warunkiem, że podane parametry są dostatecznie precyzyjne, aby umożliwić wykonawcom ustalenie zakresu i charakteru przedmiotu zamówienia, a zamawiającemu jego udzielenie.

WARUNKI UDZIAŁU W POSTĘPOWANIU

W myśl art. 112 ust. 1 PZP, zamawiający określa warunki udziału w postępowaniu w sposób proporcjonalny do przedmiotu zamówienia oraz umożliwiający ocenę zdolności wykonawcy do należytego wykonania zamówienia, w szczególności wyrażając je jako minimalne poziomy zdolności. Warunki udziału w postępowaniu mogą dotyczyć m.in. zdolności technicznej lub zawodowej.

Art. 116 ust. 1 PZP wskazuje, w odniesieniu do zdolności technicznej lub zawodowej zamawiający może określić warunki dotyczące niezbędnego wykształcenia, kwalifikacji zawodowych, doświadczenia, potencjału technicznego wykonawcy lub osób skierowanych przez wykonawcę do realizacji zamówienia, umożliwiające realizację zamówienia na odpowiednim poziomie jakości. W szczególności zamawiający może wymagać, aby wykonawcy spełniali wymagania odpowiednich systemów lub norm zarządzania środowiskowego, wskazanych przez zamawiającego w ogłoszeniu o zamówieniu lub w dokumentach zamówienia.

W tym miejscu warto wskazać wyrok z dnia 17 lipca 2017 r., sygn. akt KIO 1339/17, w którym Krajowa Izba Odwoławcza przyjęła, że **jakość świadczonych usług to nie tylko sprawność, niezawodność pojazdów, ale również ich ekologia użytkowania, to jest wpływ użytkowania na środowisko**. Zamawiający ma bowiem możliwość wprowadzenia takich warunków podmiotowych, aby zapewnić, że o dane zamówienia ubiegać się będą wykonawcy, którzy dysponują odpowiednim doświadczeniem, urządzeniami czy też pracownikami, a co za tym idzie dają rękojmię prawidłowego zrealizowania zamówienia publicznego, również ze względu na jego wpływ na środowisko. **W sposób oczywisty taka weryfikacja przyczynia się do realizacji postulatu efektywnego wydatkowania środków.**

PRZYKŁADOWE BŁĘDY PRZY PRZEPROWADZANIU POSTĘPOWAŃ:

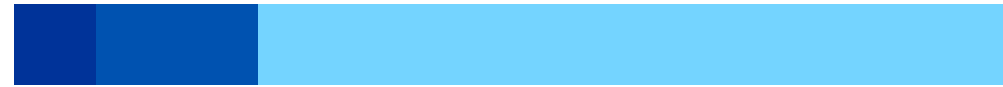
Nieproporcjonalne warunki udziału w postępowaniu

Beneficjent w warunkach udziału precyzyjnie określił wymagane od Wykonawców doświadczenie wskazując, że o zamówienie mogą ubiegać się tylko podmioty, które przeprowadzały szkolenia dofinansowane z UE w przeszłości – w oparciu o doświadczenie jednego z oferentów.

(Wyrok WSA w Warszawie, sygn. akt V SA/Wa1875/14)

Żądanie, aby niezbędny potencjał miał każdy z wykonawców działających wspólnie (każdy z konsorcjantów), było wymogiem nieadekwatnym (nieproporcjonalnym) do przedmiotu zamówienia i w konsekwencji naruszało zasadę konkurencyjności

(WSA w Białymstoku, ISA/Bk 167/21)

BŁĘDY W OPISIE PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA:

Zasady z PZP – OPZ ma być jednoznaczny i wyczerpujący (art. 99 PZP)

- ✓ Błędy w użytej nomenklaturze: lokomotywa trakcyjna

Zamiast: pojazd trakcyjny i lokomotywa manewrowa lub liniowa

- ✓ Inne: wording, business case, challenge, task–niepewne znaczenie
- ✓ Brak uzgodnienia na etapie OPZ koniecznych elementów EZT: kolorystyka, układ wnętrza pojazdu, DTR -istotny wpływ na cenę pojazdu
- ✓ Faworyzowanie określonych dostawców poprzez wprowadzenie zasadniczych ograniczeń w zakresie rozwiązań technicznych odnośnie EZT, lokomotyw, wagonów
- ✓ Nieuzasadnione obowiązki w zakresie dokumentów: oryginały, tłumaczenia przysięgłe, brak sprecyzowania zakresu dokumentów, wymaganie od wykonawcy na etapie odbioru dokumentów pochodzących de facto od zamawiającego

Pomimo iż Beneficjent nie jest związany stosowaniem reguł prawnych z PZP, to jednak wypracowane na gruncie tej ustawy zasady powinny być przez Stronę zachowane (WSA w Białymstoku, sygn. akt I SA/Bk 167/21).

BŁĘDY W OPISIE PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA:

- ✓ „obowiązek przeniesienia praw autorskich majątkowych do dokumentacji systemu na potrzeby późniejszego przygotowania przez zamawiającego postępowania w sprawie zamówienia na usługę utrzymania” – przeszkoda do złożenia oferty, wystarczające udzielenie licencji;
- ✓ „Odbiór Techniczny na 10 dni przed Odbiorem Końcowym, ale w terminie umożliwiającym zrealizowanie uwag zamawiającego bez konieczności zmiany Harmonogramu Dostawy” – termin niejednoznaczny;
- ✓ Harmonogram dostaw: „do 30.04.2017 nie później niż do 31.07.2017” – terminy dostawy wynikające z innych zobowiązań zamawiającego – wątpliwość, który z nich stanowi rzeczywisty termin;
- ✓ „System powinien być wyposażony we wszystkie urządzenia bezpieczeństwa ruchu wymagane w celu uzyskania zezwolenia na dopuszczenie do eksploatacji typu pojazdu” – wykonawca ma większą wiedzę od zamawiającego w zakresie zabudowy systemów wymaganych przepisami prawa w celu dopuszczenia do eksploatacji – nie zwalnia to Zamawiającego z obowiązku przygotowania OPZ;
- ✓ Zgodność pojazdu z przepisami prawa na dzień dostawy – nie można właściwie skalkulować oferty, ponieważ zmiany prawa nastąpią po jej złożeniu.

Materiały pomocnicze opracowane przez Urząd Zamówień Publicznych:

1. Szacowanie wartości zamówienia, rażąco niska cena, zmiany umowy o zamówienie publiczne
<https://www.gov.pl/web/uzp/dokumenty-zwiazane-z-kontrola-zamowien>
2. Opis przedmiotu zamówienia w świetle kontroli Prezesa UZP i orzecznictwa KIO
<https://www.gov.pl/web/uzp/opis-przedmiotu-zamowienia-w-swietle-kontroli-prezesa-uzp-i-orzecznictwa-kio>
3. Rażąco niska cena – Tezy z orzeczeń Krajowej Izby Odwoławczej oraz Sądu Zamówień Publicznych
<https://www.gov.pl/web/uzp/razaco-niska-cena--tezy-z-orzeczen-krajowej-izby-odwolawczej-oraz-sadu-zamowien-publicznych>
4. Rekomendacje dotyczące zamówień na zestawy komputerowe
<https://www.gov.pl/web/uzp/rekomendacje-dotyczace-zamowien-na-zestawy-komputerowe-marzec-2021>
5. Udzielanie zamówień publicznych w zakresie urządzeń drukujących i wielofunkcyjnych, urządzeń mobilnych oraz systemów digital signage
<https://www.gov.pl/web/uzp/udzielanie-zamowien-publicznych-w-zakresie-urzadzen-drukujacych-i-wielofunkcyjnych-urzadzen-mobilnych-oraz-systemow-digital-signage2>
6. Rekomendacje dotyczące zamówień publicznych na systemy informatyczne
<https://www.gov.pl/web/uzp/rekomendacje-dotyczace-zamowien-publicznych-na-systemy-informatyczne>
7. Przykładowe zapisy w dokumentach zamówienia dotyczące uwzględniania w postępowaniu o udzieleniu zamówienia aspektów społecznych, środowiskowych i innowacyjnych
<https://www.gov.pl/web/uzp/przykladowe-zapisy-w-dokumentach-zamowienia-dotyczace-uwzgledniania-w-postepowaniu-o-udzieleniu-zamowienia-aspektow-spoecznych-srodowiskowych-i-innowacyjnych>
8. Co musi znaleźć się w umowach zgodnie z Prawem zamówień publicznych?
<https://www.gov.pl/web/uzp/co-musi-znalezc-sie-w-umowach-zgodnie-z-prawem-zamowien-publicznych>

Autor prezentacji
Paweł Iwanek

Fundusze Europejskie

Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych
ul. Kolejowa 5/7, 01-217 Warszawa

Pomoc Techniczna
dla Funduszy Europejskich

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Centrum Koordynacji
Projektów Środowiskowych